

Počátky českého myšlení od Přemyslovců

Zuzana Svobodová

Existuje „česká filosofie“?

Kdo jsou „čeští filosofové“ / „české filosofky“?

Z námětů daných v průběhu přednášky studujícími (15/10/25):

Jan Amos Komenský	Karel Čapek	Emanuel Rádl
Jan Patočka	Karel Havlíček Borovský	Bohuslav Balbín
Jan Hus	Karel Engliš	Josef Dobrovský
Václav Havel	Ferdinand Peroutka	Jiří Fuchs
Tomáš Garrigue Masaryk	sv. Cyril a Metoděj, sv. Ludmila, sv. Václav	
Tomáš Halík	sv. Vojtěch	Jaroslava Pešková
Tomáš Sedláček	sv. Anežka, sv. Zdislava	Anna Hogenová
	Arnošt z Pardubic	
Eva Kantůrková	Milada Horáková	Božena Němcová
Jiřina Šiklová	Růžena Vacková	Karolína Světlá
Eva Filipi		Tereza Matějčková

Jaké prvky utvářejí české myšlení?

Co charakterizuje české myšlení?

Kteří myslitelé u nás měli „odvahu k pravdě“?

Kteří myslitelé u nás projevovali „sílu ducha“?

Kteří myslitelé u nás projevili „prozíravost“?

Přemyslovci a jejich myšlení

- Co víme o myšlení Přemyslovců?
- Podle čeho můžeme usuzovat na myšlení (kohokoliv)?
- Proč začínat řeč o české filosofii od Přemyslovců?
- Kde hledáme kořeny? Proč je pro nás důležité ono „někde“?

Role křesťanství pro kulturu Evropy

- Do 20. století vnímáno přijetí křesťanství jako počátky duchovního života, který věří v Pravdu, která vítězí.
- Je možné i dnes vnímat počátky české filosofie jako počátky ideje/myšlenky/důvěry/naděje, že Pravda vítězí?
- Co patří k počátkům (české) filosofie?
- S jakými hodnotami je spojen počátek filosofie? (Tj.: Co je ctěno/vnímáno jako vzácné, důležité, když si začínáme klást otázky, které jsou filosofické – týkající se podstaty, smyslu, ...? Co charakterizuje filosofa?)

Karsten Dörre ([grizurgbg](https://www.grizurgbg.de)), June 2006, CC BY-SA 3.0 <<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>>, via Wikimedia Commons. *Regensburg Uferpanorama bei Sonnenuntergang*.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regensburg_Uferpanorama_06_2006.jpg

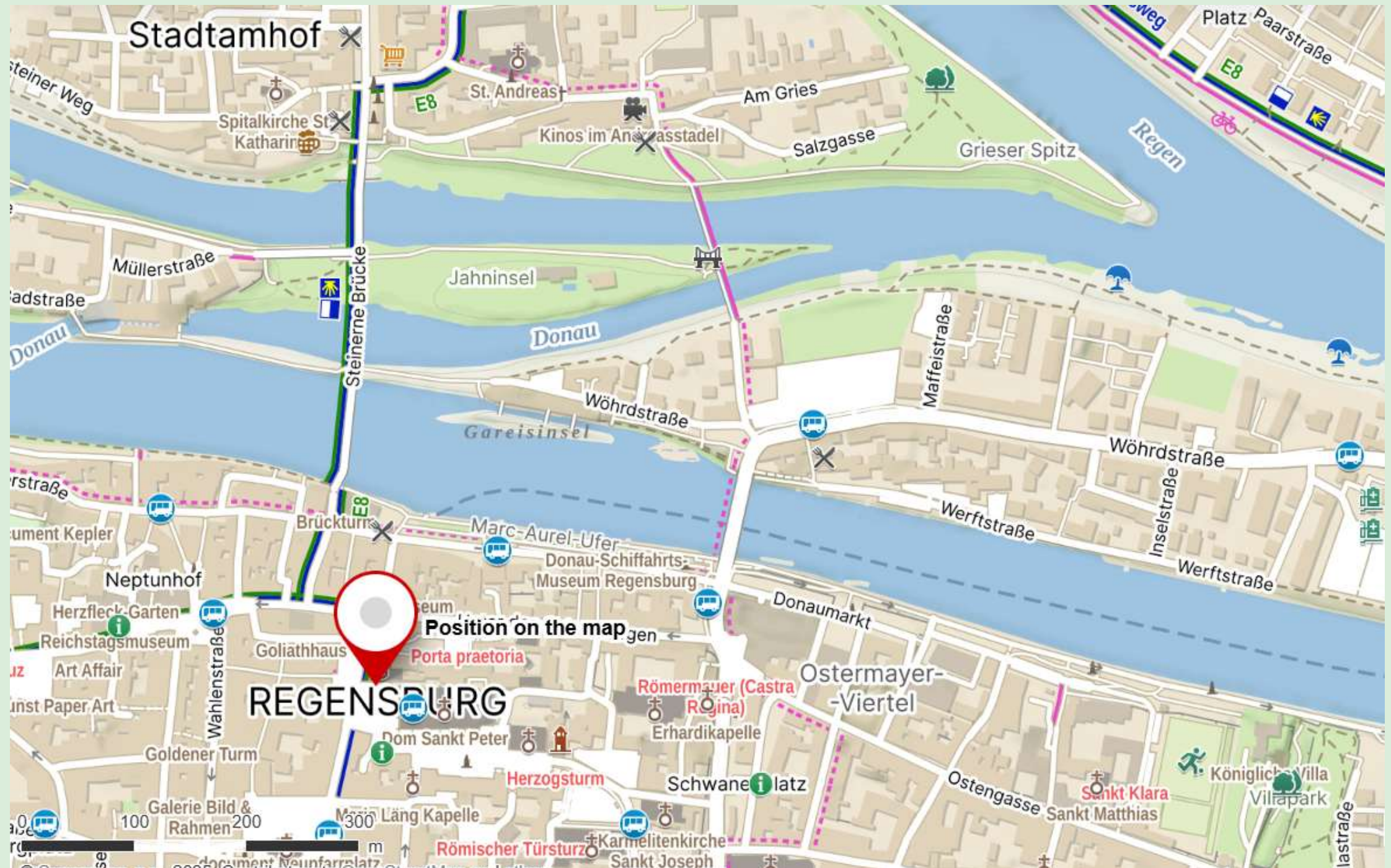

Karsten Dörre ([grizurgbg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regensburg_Uferpanorama_06_2006.jpg)), June 2006, CC BY-SA 3.0 <<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>>, via Wikimedia Commons. *Regensburg Uferpanorama bei Sonnenuntergang*.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regensburg_Uferpanorama_06_2006.jpg

Pamětní deska
připomínající dle
fuldských
rukopisů křest
14 českých
knížat v roce
845. Řezno,
kostel sv. Jana
vedle katedrály.

Autor: Matěj
 Orlický – vlastní
 dílo, CC BY-SA
 3.0, vytvořeno:
 12. února 2014;
 načteno: 13.
 února 2014
 Místo: [49° 1'](#)
[10,74" s. š.](#), [12°](#)
[5' 50,83" v. d.](#)
[https://commo
 ns.wikimedia.or
 g/w/index.php?
 curid=31146713](https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=31146713)

Pamětní deska
připomínající
křest 14 českých
knížat roku 845.
Praha - Vyšehrad,
bazilika sv. Petra a
Pavla

Pamětní deska
připomínající dle
fuldských
rukopisů křest
14 českých
knížat v roce
845. Řezno,
kostel sv. Jana
vedle katedrály.

Autor: Matěj
Orlický – vlastní
dílo, CC BY-SA
3.0, vytvořeno:
12. února 2014;
načteno: 13.
února 2014
Místo: [49° 1' 10,74" s. š., 12° 5' 50,83" v. d.](#)
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=31146713>

Ludvík II. Němec a jeho tři synové. Autor: Anonymní –
This file comes from Gallica Digital Library and is
available under the digital ID btv1b84472995/f312,
Volné dílo,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6239615>

accepta pecunia copiosa cum pace disces-
serunt. Infratila quoque tribus preliis conflu-
xerunt. In primo quidem uicti. In sedis
uero duobus superiores effecti. magnam
hominum multitudinem, prastraverunt.
Castellum etiam in Saxonia quod uocat
hammaburg populati nec multi reuerfi
sunt. Karolus cum britonibus confluit;
et cum grandi clamore exercitus sui ipse
cum paucis uix euasit. Hludouicus. cum
educibus boemorum cum hominibus
suis christianam religionem desiderantes
suscepit. et in octauis theophaniae bap-
tismi iussit. Tempore uero autumnii in
Saxonia apud padrabrunnan generale
placitum habuit. ubi fratrum suorum et
nordmannorum. sclauorum quoque et uul-
garum legationes suscepit. audiuit. et
absoluit. Hlotharius solcratum ducentum
arlatensem. et reliquos comites illarum
partium rebellare molientes in deditione

Autor: Ruodolf from Fulda
– Dušan Třeštík: Počátky
Přemyslovců. Vstup Čechů
do dějin (530-935). Praha,
1997 ISBN 80-902129-4-8,
Volné dílo,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=101211364>

„Hludowicus XIII ex ducibus Boemanorum cum
hominibus suis christianam religionem desiderantes suscepit
et in octavis theophaniae baptizari iussit.“

Annales Fuldenses, anno 845, 35, Monumenta Germaniae Historica Scriptores rerum
germanicarum, Hannover 1891

„Ludvík přijal 14 z knížat Čechů s jejich lidmi, kteří žádali
přijetí křesťanské víry, a přikázal je v oktávu Theofanie
pokřtít.“

Několik historických dat

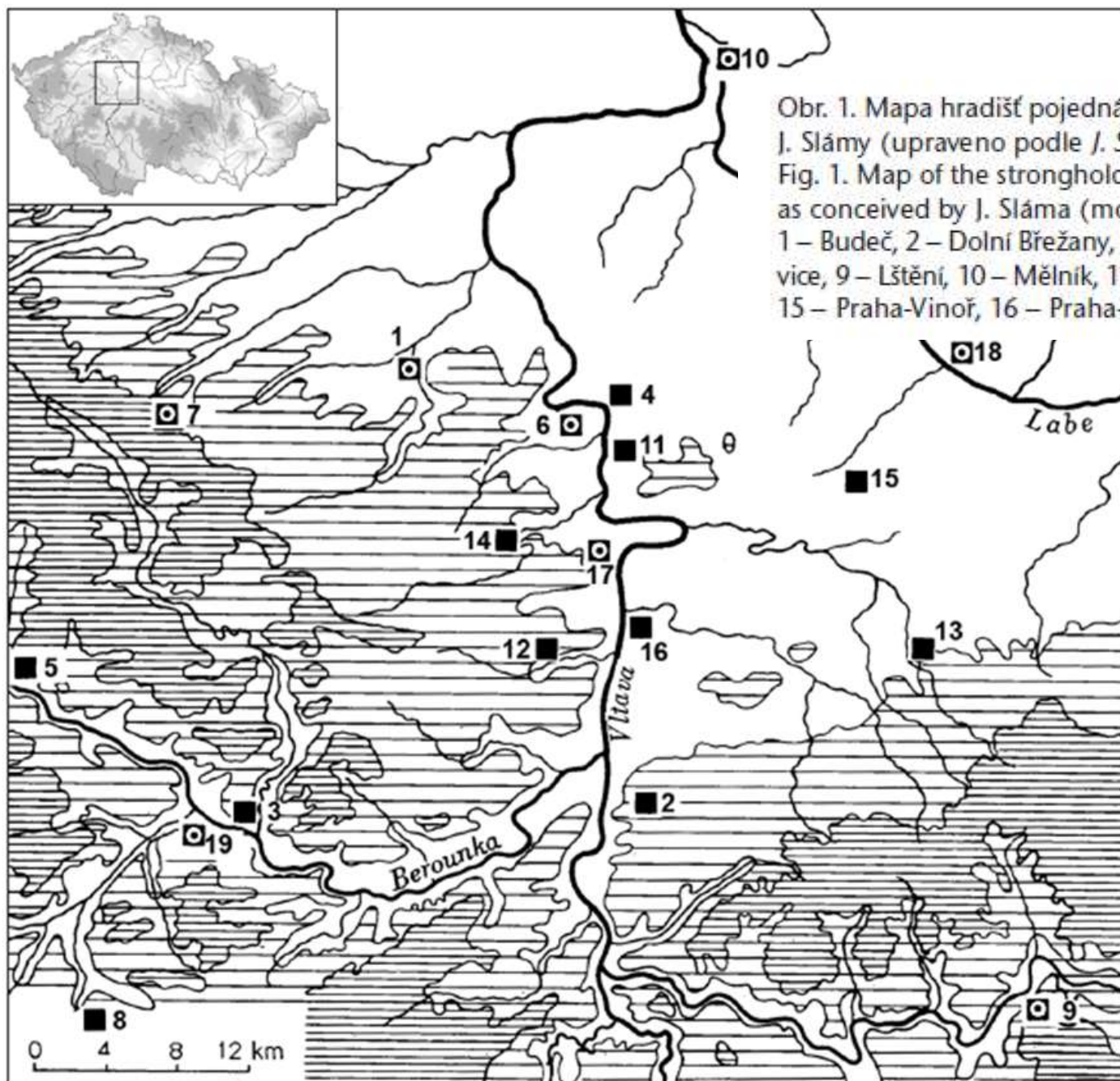
- 800 Karel Veliký korunován na císaře.
- 806 Vojsko Karla Velikého (opět) vtrhlo do Čech a vynutilo si placení tributu. Karel Veliký vydává zákon *Ordinatio imperii* o uspořádání vlády ve Franské říši.
- **831** tzv. křest všech Moravanů, dle archeologů mohl být vybudován mikulčický kostel 3, trojlodní bazilika, v souvislosti s tímto křtem, provedeným zřejmě pasovským biskupem Reginharem.
- 843 vznik Východofranské říše Verdunskou smlouvou – 10.8.
- **845** křest 14 **českých** pánů 13.1. (?oktáva svátku Epifanie, 24.5.?oktáva svátku Letnic, tj. 8 dnů po Letnicích, dnes svátek nejsvětější Trojice, juliánský kalendář, přechod pro nás r. 1582: <https://kalendar.beda.cz/data-prijeti-gregorianskeho-kalendare-v-ruznych-zemich>), ?v Řezně (Regensburg), ?v Chammünsteru. (na Slovensku má 13.1. svátek Rastislav – srov. velkomoravský kníže Rostislav 820–870, dosl. „ten, kdo množí slávu“ nebo „rostoucí sláva“) – srov. <https://kalendar.beda.cz/rocni-univerzalni?year=845>.
- 863 na jaře roku dorazila výprava Cyrila (Konstantina, 826/7 Soluň-869 Řím) a Metoděje (813/5 Soluň-885 Morava) na Moravu (kníže Rostislav neuspěl se žádostí o biskupa u papeže Mikuláše I., proto se obrací k císaři Michaelovi III.)
- 864 v srpnu Ludvík Němec překročil Dunaj a napadl Velkomoravskou říši. Obklíčil Rostislava na hradišti (ppd. Děvín v Bratislavě, příp. Petrova louka u Strachotína nebo Pohansko u Břeclavi). Rostislav byl přinucen uznat své vazalství vůči Východofranské říši a umožnit návrat **latinským kněžím**.
- 869 papež uznal sv. Metoděje za moravsko-panonského, tím potvrdil svébytné nábožensko-kulturně-politické postavení Velkomoravské říše, nezávislé na Východofranské říši. Ludvík Němec zaútočil znovu, opět se dostal až k Rostislavově hlavní pevnosti a opět ji nedobyl. (<https://cs.wikipedia.org/wiki/Rostislav>)
- 870 Ludvík nechal uvěznit Rostislava v Klášteře sv. Jimráma (sv. Emeramma) v Řezně, kde někdy po roce 870 zemřel.

Verdunská smlouva, 843

Rozdělení Franské říše

- „„Přemyslovská doména“ je ... pojem označující nevelký politický útvar ovládaný touto dynastií do doby, než nastoupil Boleslav I. na knížecí stolec. Jeho existenci lze doložit písemnými prameny, avšak při hledání konkrétní podoby jsme odkázáni v podstatě jen na archeologické prameny z raně středověkých hradů.“

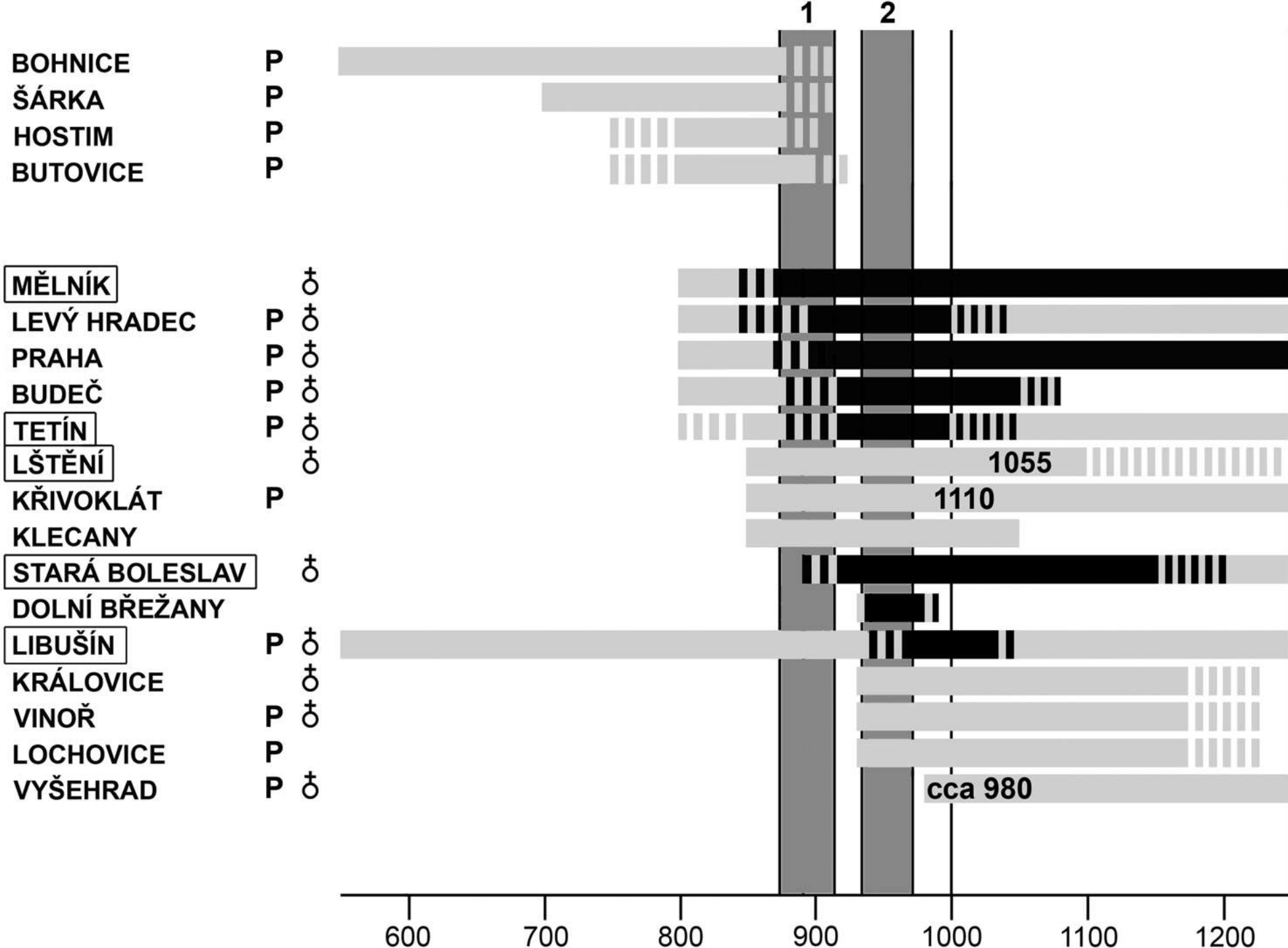
Obr. 1. Mapa hradišť pojednávaných v textu. Kolečkem vyznačena hradiště přemyslovské domény v pojetí J. Slámy (upraveno podle J. Slámy 1988).

Fig. 1. Map of the strongholds discussed in the text. The circles highlight Přemyslid domain strongholds as conceived by J. Sláma (modified according to J. Sláma 1988).

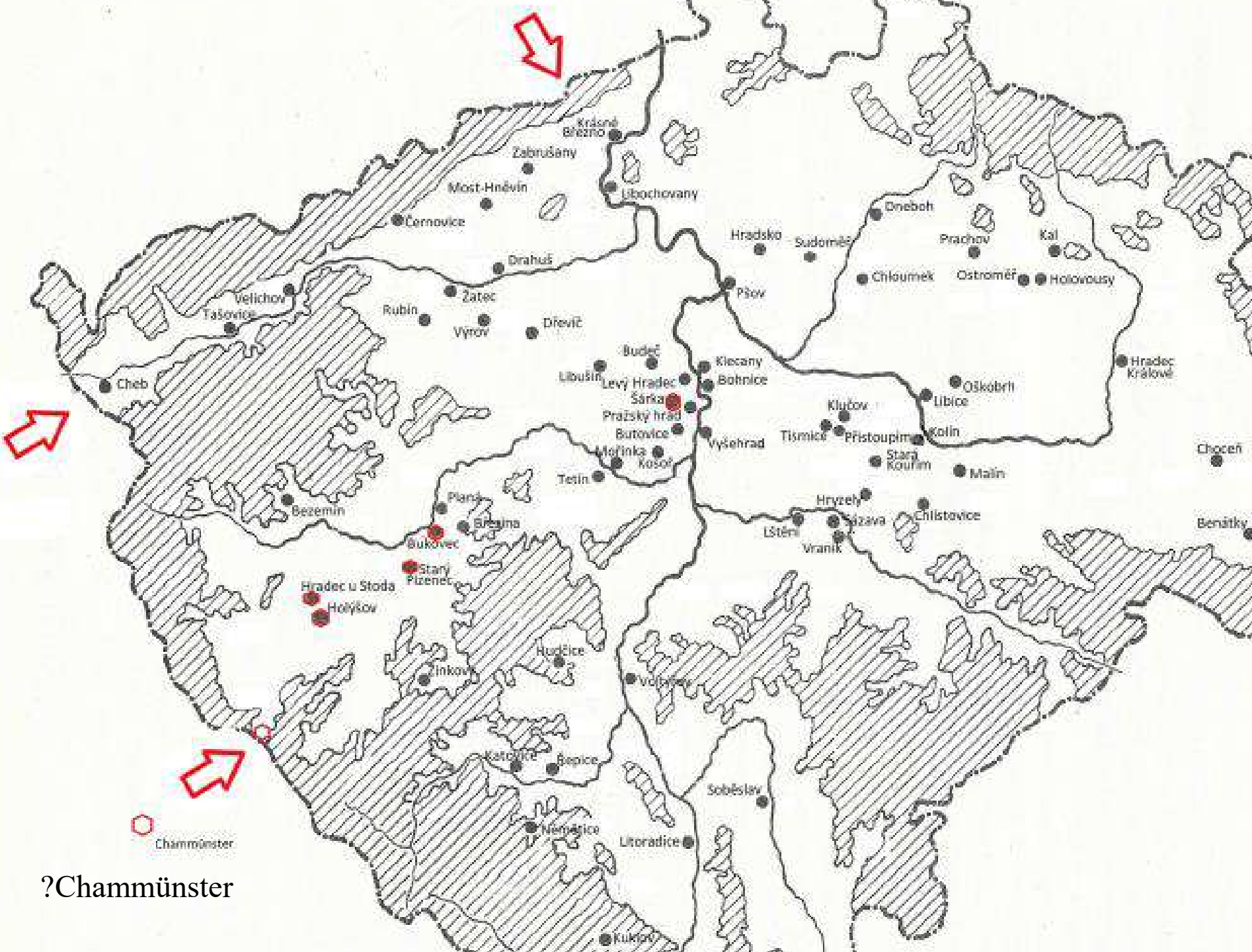
1 – Budeč, 2 – Dolní Břežany, 3 – Hostim, 4 – Klecany, 5 – Křivoklát, 6 – Levý Hradec, 7 – Libušín, 8 – Lochovice, 9 – Lštěn, 10 – Mělník, 11 – Praha-Bohnice, 12 – Praha-Butovice, 13 – Praha-Královice, 14 – Praha-Šárka, 15 – Praha-Vinoř, 16 – Praha-Vyšehrad, 17 – Pražský hrad/Prague Castle, 18 – Stará Boleslav, 19 – Tetin.

Varadzin, Ladislav. 2010. K vývoji hradišť v jádru Čech se zřetelem k přemyslovské doméně (příspěvek do diskuse). *Archeologické rozhledy* 62, 2010, s. 537.

https://kramerus.lib.cas.cz/view/uuid:7dfae8cb-4a52-11e9-8b17-001b21187a68?article=uuid:ae590f96-855a-2e30-bd69-a098cd9b6c8c&page=uuid:7dfae8cb-4a52-11e9-8b17-001b21187a68_3.

„Datování raně středověkých hradišť v jádru Čech; ...od nejstarších po nejmladší podle doby vzniku opevnění nebo počátků osídlení. Vodorovný pruh světlý: datování osídlení lokality; vodorovný pruh černý: datování opevnění; svislý pruh 1: doba vlády Bořivoje I. (872–888?), Svatopluka (888?–894) a Spytihněva I. (894–915); svislý pruh 2: doba vlády Boleslava I. (935–972).
 Jméno lokality v rámečku: obvodová hradiště domény podle J. Slámy. Vyznačena přítomnost kostela a pravěkého osídlení (P).“
 Varadzin, dtto, s. 547.

„Čechy, hradiště 9. století jako indikátor osídlení. Šrafováním vyznačeny polohy nad 500 m n. m. Zvýrazněny ve studii diskutované lokality. Šipky označují směry tří významných dálkových komunikací, spojujících Čechy s karolinskou franskou říší. Zpracováno autorem podle Jiří Sláma, Střední Čechy v raném středověku II. Hradiště, příspěvky k jejich dějinám a významu, Praha 1986, s přihlédnutím k dalším informacím z literatury“ Velímský, dtto, s. 11.

?Chammünster

Pokřtění 14 českých pánů (knížat)

- Rok 845, Řezno (?, Chammünster?, Bavorsko), 13.1.?, 24.5.?
 - Víra ve věčnost
 - Přijetí výzvy: Hledejte především boží království...
 - Důvěra, že Pravda vítězí
 - Důvěra, že Kristus/bohočlověk/spasitel lidstva je Pravdou
-
- Co nás vedlo k tomu, že jsme (15/10/25) přiřadili sv. Ludmilu a sv. Václava k projevům české filosofie?

Křest (*Dalimilova kronika*)

Drahomíra dává Tunnovi a Gomonovi koně a stříbro, aby zabili sv. Ludmilu. Tunna a Gomon před sv. Ludmilou a sv. Václavem. Sv. Ludmila se zpovídá a připravuje na smrt. Tunna a Gomon vyrážejí dveře komnaty a rdousí sv. Ludmilu. (*Dalimilova kronika*)

Svatý Václav a kněží (*Dalimilova kronika*)

Václav vzdělává své služebníky ve víře a kajícně se nechá od nich mrskat metlou a myje jim nohy
(*Dalimilova kronika*)

svatý Václav se
vrací do Prahy
s rukou sv. Víta
(*Dalimilova
kronika*)

svatý Václav pracuje na
vinici (*Dalimilova kronika*)

Římský král Jindřich I. vida, že opozdivší se Václav se svatozáří je doprovázen anděly, mu sám uvolňuje místo. (*Dalimilova kronika*)

Lze čerpat?

„Moudří milují pověsti,
často však na jejich škodu
nezdají se jim být hodné cti
legendy o vlastním rodu.
Kdyby se dovědět mohli z knih,
kam jejich původ až sahá,
o časech dobrých i časech zlých,
potom by zajisté mnozí z nich
velmi si vážili předků svých
a víc jim vlast byla drahá.“
(začátek Kroniky tř. Dalimila)

„Jenom duše zlá a podlá
vlastní obci škodit hodlá.
Vždyť jen v pospolitém svazku
najde obec mír a lásku.
Kdo ji zradí, dává v sázku
život, krb i všechnu chásku,
nenalezne klid a štěstí. (Libuše)
...
Přemysl byl člověk znalý.
S kněžnou lidu zákon dali.“

Lze čerpat?

„Vojtěch přesvědčen, že Češi
pohanskými zvyky hřeší,
k manželství je vychovával,
chtěl, aby lid pochovával
nebožtíky v kostele,
aby světil neděle,
trhy v svátky nekonal
a otrokům volnost dal.“ (Dal. kr.)

„kníže Boleslav II. muž
nejkřesťanštější, věřící v obecnou
církvev, otec sirotků, ochránce vdov,
utěšitel zarmoucených, milostivý
přijímatel duchovních a poutníků a
Božích kostelů obzvláštní zakladatel.
Neboť jak čteme v privilegii kostela
svatého Jiří, dvacet kostelů
křesťanskému náboženství jako věřící
křesťan založil a nadal je hojnou
měrou všemi požitky, které náleží ke
kostelním potřebám. Jeho vlastní
sestrou byla Mlada, panna zaslíbená
Bohu, vzdělaná ve svatém Písmu,
oddaná křesťanskému náboženství,
nadaná pokorou, líbezná v hovoru,
štědrá příznivkyně chudých a sirotků
a ozdobená veškerou poctivostí
mravů.

pokr. z Kosmovy kroniky (kap. XXII)

Ta se odebrala na zbožnou pouť do Říma a byla tam od apoštolského otce vlídně přijata (papež Jan XIII. (965–972)). Pobyla tam nějaký čas a dobře se seznámila s mnišskými pravidly. Nakonec ji pan papež na radu svých kardinálů, a především proto, že chtěl přispět dobrotivou pomocí novému kostelu, vysvětil na abatyši se změněným jménem Marie a dal jí řeholi svatého Benedikta i opatskou berlu. Potom nová abatyše, když dosáhla propuštění a apoštolského požehnání, aby přinesla do země české mnišskou řeholi, se i se svým přeradostným průvodem vydala zpět do drahé vlasti. Dojeli ke knížecímu hradu Praze, kde kníže Boleslav dlouho očekávanou drahou sestru uctivě uvítal. I vezmou se za ruce a vkročí do knížecího příbytku, kde spolu usednou a dlouho spolu vzájemně mile rozmlouvají. Ona vypravuje svému bratru o mnohém, co hodného paměti a podivu v Římě viděla nebo slyšela. Mimoto mu odevzdala list, od apoštolského otce jemu určený, jehož znění bylo toto: „Jan, sluha sluhů Božích, Boleslavovi, ctiteli katolické víry, posílá apoštolské požehnání. Je spravedlivé sluch dobrotivě nakloňovat k spravedlivým prosbám, neboť Bůh je spravedlnost, a kdož ho milují, budou ospravedlněni a všechny věci těm, kdož milují spravedlnost Boží, napomáhají k dobrému. Naše dcera, tvoje rodná sestra, jménem Mlada, též Marie, přinesla mezi jinými žádostmi, jimž nelze odepřít, tvoji prosbu milou našemu srdci, totiž, aby s naším povolením v tvém knížectví ke cti a slávě církve Boží smělo být zřízeno biskupství. To jsme my vskutku s radostným srdcem vyslechli a vzdali jsme díky Bohu, jenž svou církev vždycky a všude rozšiřuje a mezi všemi národy zvelebuje. A proto z apoštolského plnomocenství a z moci apoštolského knížete svatého Petra, jehož jsme, jakkoli nehodní, přece náměstky, svolujeme a schvalujeme a ustanovujeme, aby při kostele svatých mučedníků Víta a Václava povstal biskupský stolec a při kostele svatého mučedníka Jiřího aby byl zřízen pod řeholí svatého Benedikta a pod poslušenstvím naší dcery, abatyše Marie, sbor svatých panen. Nikoli však podle obřadů sekty bulharského a ruského národa nebo dle slovanského jazyka, nýbrž vyvol, zachováváje raději ustanovení a apoštolská nařízení, k tomu dílu jednoho hodného kněze k libosti celé církve, vzdělaného především v latinském písmu, který by dovedl radlicí slova rozbrázdít úhory pohanských srdcí, zasít pšenici dobrých skutků a odvést snopy úrody víry vaší Kristu. Bud' zdrav!“

Dětmar spravoval pražskou diecézi v letech 973–982. Vojtěch († 997).

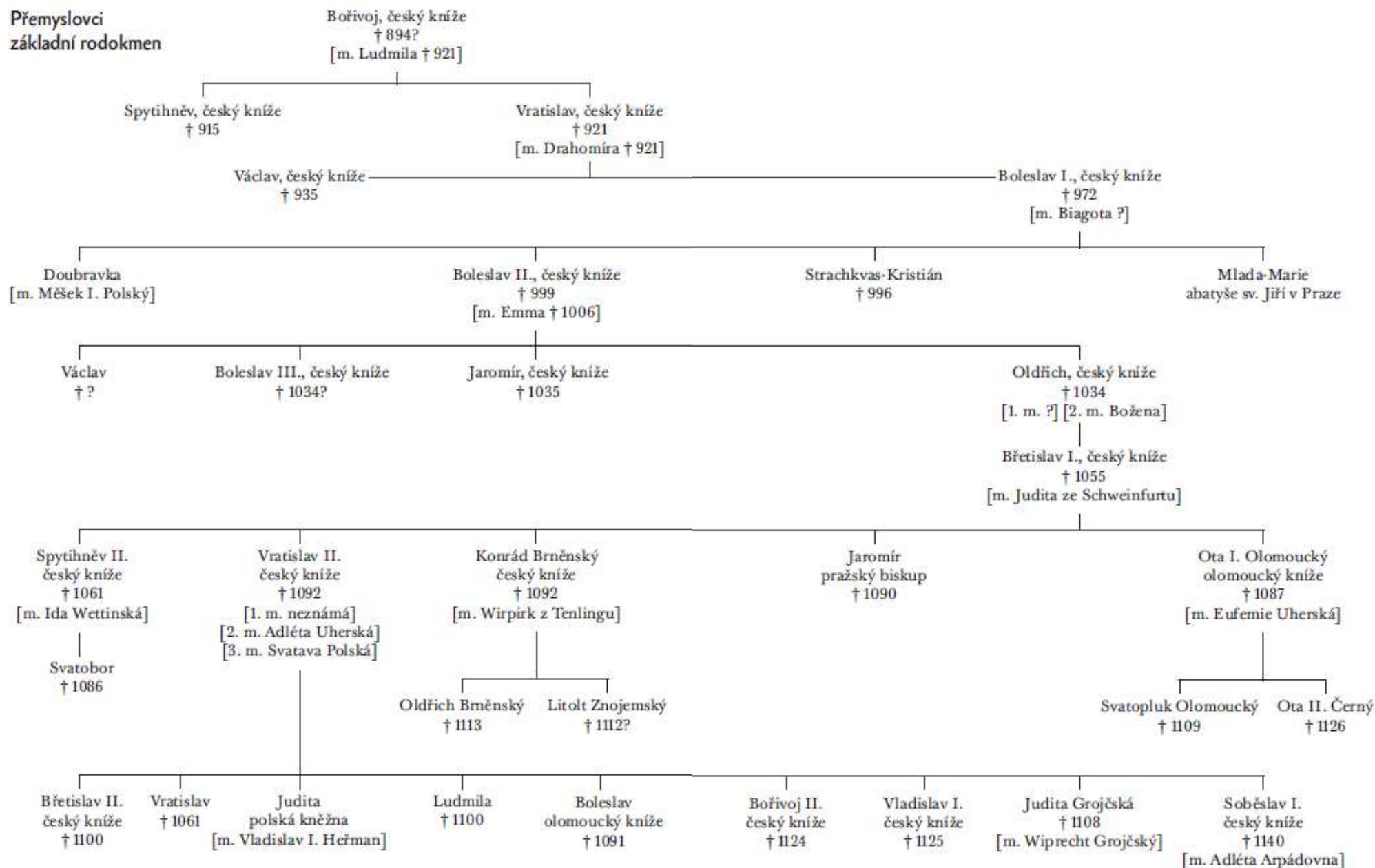
z Kosmovy kroniky (kap. XXXIII)

„A když se blížil den, kdy měl ... kníže Boleslav (932? – 7. února 999) vyměnit smrt za věčný život, povolal svého stejnojmenného potomka (Boleslav III. 965 – 1037), který byl zůstaven naživu. V přítomnosti své manželky Hemmy a velikého zástupu předáků pak, nakolik mu síly dovolovaly, neboť jeho slova již přerývaly vzdechy, takto oslovil milého syna: „Kdyby mohla matka dítěti svého lůna dát dary moudrosti tak, jako mu dává mléko prsou, nikoli příroda, nýbrž stvořený člověk by vládl v stvoření. Přece však udělil Bůh některé své dary lidem, jako byli Noe, Izák, Tobiáš a Matatyáš, alespoň tak, že kterým oni požehnali, těm požehnal Bůh, a které oni předurčili k řádnému životu, těm i Bůh popřál stálosti. Tak i dnes, milý synu, kdyby zde nebylo milosti Ducha svatého, málo prospěje honosivost mých slov. Knížetem, praví Bůh, jsem tě ustanovil, nevynášej se, nýbrž buď jako jeden z nich. To znamená, že ač stojíš výše než ostatní, uvědom si přece, že jsi smrtelný. Nehleď tedy na slávu důstojnosti, jíž jsi vyvýšen na tomto světě, nýbrž usiluj o dílo, které s sebou poneseš do hrobu. Tato přikázání Boží si vryj do srdce a tato napomenutí svého otce neopomíjej: v kostele buď častým hostem, Bohu se klaň a jeho kněží cti, neřid' se jen vlastním rozumem, nýbrž rad' se s více lidmi, zda rozumějí věci v stejném smyslu. Snaž se líbit mnohým, hleď však, jakým.

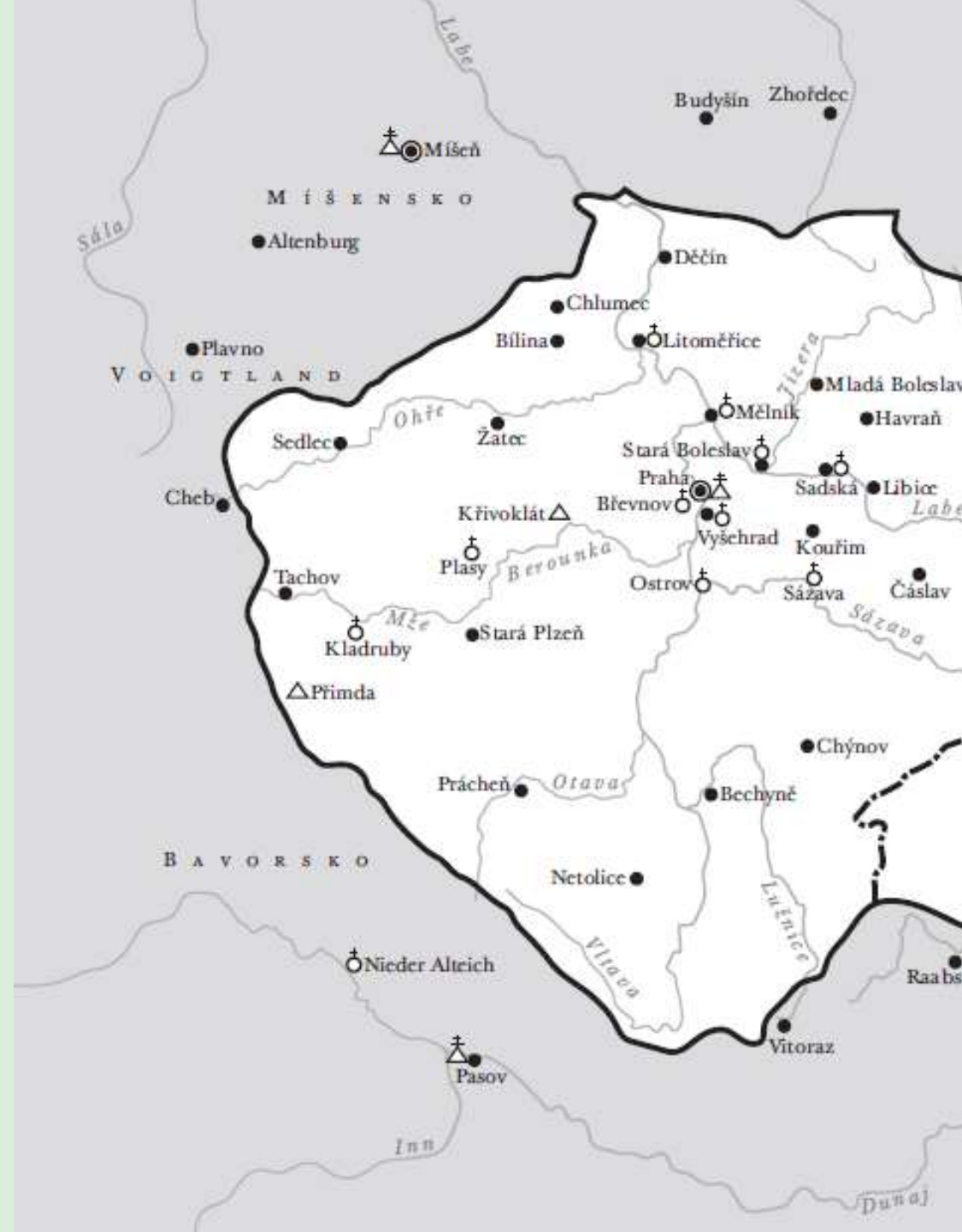
z Kosmovy kroniky (kap. XXXIII)

Rozvažuj všechno s přáteli, dříve však o nich. Sud' spravedlivě, nikoli však bez milosrdenství. Vdovou a bezdomovcem nepohrdej, stojí-li u tvých dveří. O minci dbej, však střídme, a neměň podobu její. Neboť obec, byť mocně vzrostla lichou podobou mince, rychle bude obrácena vniveč. Je v tom cosi, milý synu, že nejmoudřejší a nejmocnější král Karel, s nímž se nemůžeme srovnávat my, velmi nízcí, když se rozhodl svého syna Pipina po sobě povýšit na trůn, zavázal ho hroznou přísahou, že se nesmí v jeho království lstivě a nešlechtně cenit váha nebo mince. Zajisté žádná pohroma, žádný mor a hromadné umírání, ani kdyby nepřátelé celou zemi loupením a pálením pustošili, by Božímu lidu neuškodily tolik jako časté měnění a podvodné horšení mince. Která zhouba nebo která pekelná lítice nelítostně olupuje, hubí a ochuzuje ctitele Kristovy více než panovnický podvod s penězi? A přece povstanou po čase, až zestárne spravedlnost a zesílí nepravost, ne knížata, ale zloději, ne správcové lidu Božího, ale ničemní vyděrači, skrbíí lakomci bez milosrdenství, kteří se nebojí Boha vševidoucího a třikrát i čtyřikrát do roka mění minci, čímž upadají v osídlo ďáblovo ke zkáze lidu Božího. Neboť takovými ničemnými pletichami a vymýšlením zákonů zúží hranice této země, jež jsem já rozšířil až k horám za Krakovem, jež se nazývají Tritri (míněny Tatry), milostí Boží a zámožností lidu. Neboť královou slávou i ctí jest bohatství národa jeho, pánovi, nikoli sobě, jest otrocká chudoba tíží.“ Kníže chtěl mluvit dále, v poslední hodině však jeho ústa ztuhla, a než mohl vyřknout slovo, usnul v Pánu.“

**Přemyslovci
základní rodokmen**

*Kosmas.
Kronika Čechů,
s. 252-253*

Kosmas. Kronika Čechů,
s. 254

Bibliografie

- Velímský, Tomáš. 2022. *01. Rok 845: křest 14 českých knížat a jejich doprovodu. K chronologii, logistice a interpretaci události*. https://www.academia.edu/126863259/Rok_845_k%C5%99est_14_%C4%8Desk%C3%BDch_kn%C3%AD%C5%BEat_a_jejich_doprovodu_K_chronologii_logistice_a_interpretaci_ud%C3%A1lostí
- Varadzin, Ladislav. 2010. K vývoji hradišť v jádru Čech se zřetelem k přemyslovské doméně (příspěvek do diskuse). *Archeologické rozhledy* 62, 2010, s. 535–554. <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:7dfae8cb-4a52-11e9-8b17-001b21187a68?article=uuid:ae590f96-855a-2e30-bd69-a098cd9b6c8c>.
- Třeštík, Dušan. 1981. *Počátky Přemyslovců*. Praha.
- Třeštík, Dušan. 1997. *Počátky Přemyslovců: vstup Čechů do dějin (530–935)*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, .
- Vašica, Josef. 1996. *Literární památky epochy velkomoravské*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad.
- Králík, Oldřich. 1968. *Nejstarší legendy Přemyslovských Čech*. Praha: Vyšehrad.
- Králík, Oldřich. 1970. *Labyrint dávných dějin českých*. Praha: Vyšehrad. Zde: O povaze sv. Václava (s. 39-80), Slovanská vzdělanost v přemyslovských Čechách (s. 117-155).
- Legendy

cca 973: nejstarší svatováclavská legenda *Crescente* (*Crescente fide* nebo *Crescente fide Christiana* je latinsky psaná legenda z poslední třetiny 10. století popisující život a mučednickou smrt knížete Václava).

Kristiánova legenda, ed. Jaroslav Ludvíkovský, Praha 1978. *Život a umučení svatého Václava a jeho báby svaté Ludmily* (latinsky *Vita et passio sancti Wenceslai et sanctae Ludmilae avae eius*), 994, nebo 12. st., nebo 13., 14. st.

De Voragine, Jakub. 1984. *Legenda aurea*. Překlad Václav Bahník, Anežka Vidmanová. 1. vyd. Praha: Vyšehrad.

Legenda o životě Rostislava. <https://www.eqmoraviae.cz/obsah/legenda-o-zivote-rostislava>

V elektronické podobě legendy z publikace *Nejstarší legendy přemyslovských Čech* (ed. Oldřich Králík): <http://texty.citanka.cz/prlegendy/ltoc.html>

- Kroniky
Kosmova kronika (latinsky *Chronica Boemorum*), nejstarší česká kronika psaná latinsky, 1119–1125. <https://ceskadigitalniknihovna.cz/view/uuid:510eac90-51fe-11e9-8854-005056827e51?page=uuid:08a71e94-b10d-41bb-8bac-b93054b114b1&source=nkp>, <https://is.muni.cz/el/phil/podzim2015/HIB0466/Kosmas.pdf>
Kronika tak řečeného Dalimila, nejstarší česky psaná veršovaná kronika, z počátku 14. století. <https://ceskadigitalniknihovna.cz/view/uuid:803b6620-3d72-11e4-bc3a-005056827e51?page=uuid:4edf8f80-515d-11e4-b262-5ef3fc9ae867&source=nkp>